

11. Sınıf Felsefe 2.Dönem 2.Yazılısına Hazırlık Amacıyla Melih Berk SÖNMEZ Tarafından Coşkun Hocanın İsteği Üzerine Yapılmış PDF

Sayfa 68

Skolastik Düşünce
Modern Düşünce

Skolastik düşünce ile modern düşüncüyü karşılaştırmız diye soru çıkar. Maddeleri skolastik mi modern mi diye ayırt edebilmemiz gerekir.

Skolastik Düşünce
Din ve inanç merkezli, birey geri planda kilise ön planda

Modern Düşünce
İnsan, doğa ve evren konusudur. Birey ve bilim ön planda ve insan merkezlidir.

Sayfa 72

Ütopya
ve
İstopyalar

İstenilen ütopyanın tanımı ve 3 örneğini bil. İstenmeyen ütopyanın (İstopya) tanımını ve 3 örneğini bil. İlgili örnek sınav sorularında karşınıza çıkar.

İstenilen Ütopya

Tanım: Her bakımdan mükemmel, ideal toplum tasarımıdır.

Örnekleri:

- Devlet (Platon)
- Ütopya (Thomas More)
- Yeni Atlantis (Francis Bacon)
- Güneş Ülkesi (Campanella)

İstenmeyen Ütopya (Distopya)

Tanım: Kötü bir geleceğin insanları beklediğini anlatmak ve uyararak için yazılan korku ütopya türüdür.

Örnekleri:

- Cesur Yeni Dünya (A. Huxley)
- 1984 (G. Orwell)
- Hayvan Çiftliği (G. Orwell)
- Biz (Zamyatin)

Sayfa 85-88

Aydınlanma Çağı

Bu kısımların çıkıp çıkmayacağına dair bir fikrim yok. O yüzden işini sayılamak isteyenlere uygundur.

Aydınlanma nedir?

Aydınlanma, insanların düşünme ve değerlendirmede din gelenek ve otoriteden bağımsız kendi aklı ve görüşleriyle hayatını aydınlatmaya çalışmasıdır. Aydınlanma sonrası Fransız İhtilali ve Sanayi Devrimi yaşanmıştır.

Otodeterminizm nedir?

Kendini ne kadar geliştirirsen o kadar özgür olduğunu savunan düşüncedir. (Sınavda yok)

Aydınlanmanın Bayrak Sözü

"Akılnı kullanma cesaretini göster."
-Immanuel Kant

Kant'a Göre Aydınlanma

Akılını kullanma nedeni ile düşmüş olduğu çukurdan, akılını kullanarak çıkmaktır.

Genel Kültür Notları (Sınavda yok)

"Son kralı, son papazın bağışsaksanıyla ası!"
Lütfen hayat, fakir halk
"Ekmeğe yoksa, pasta yesinler!"
Sanayi devrimindeki hızlı üretim → Yeni felsefi düşünceler
→ Kölelik → Servet kar
→ Liberalizm → Servet gücü, özgürlük
→ Sosyalizm → Herkes eği

Sayfa 89

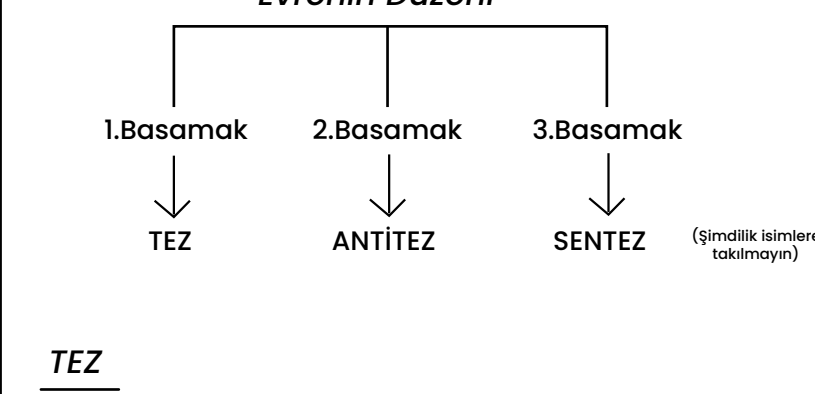
Bilginin Kaynağı Problemi

A priori Bilgi: Hiçbir deney ve gözleme dayananmayan, akıl ile doğuştan elde edilen bilgidir.

A posteriori: Duyu, algı ve deneyime dayanan bilgidir.

Descartes

Descartes'e göre bilgi sonrada oluşan deneyimlerle değil, doğuştan gelen akıl ile gerçekleşir.

John Locke

John Locke, empiristtir. Ona göre bilgi duyu, algı ve deneyim ile elde edilir. A posteriori bilgiye inanır.

John Locke = Empirizm = Duyu, Algı ve Deneyim = A posteriori

Empirizm

Kant

Kant, "Algısız kavramlar boş, kavramsız algılar kördür" sözünü duydu verileri olmadan akılda var olan kavramların boş olduğunu söyler. Yani bilgiliyi akıl, duyu, algı ve deneyim ile elde edemez diyor. Hem a priori hem de a posteriori bilgiye inanır. Kant'ın bu görüşüne "Kritisizm" denir.

Kant = Kritisizm = Empirizm + Rasyonalizm = A priori + A posteriori

Sınırlı düşünme hatalı olur.
(Akılda kalması için özettir.)

Sayfa 91

Birey-Devlet ilişkisi

Bu kısımda 17. yüzyılda ortaya çıkmış birey devlet ilişkisi hakkında Locke, Montesquieu ve Rousseau'nun görüşlerinden bahsedeceğiz.

Birey-Devlet ilişkisi John Locke'un Görüşü

İnsanlar, doğal ortamda özgürdür ve eşittir. İnsanlar doğası gereği toplumsal sözleşmeyi kabul eder ve devleti oluşturur. Eğer bir kişi bu düzeni bozarsa zarara uğrayan kişi orantılı şekilde zarara uğrayan kişiye cezalandırma hakkına sahiptir. İnsanlar cezalandırma sırasında öfkelerine yenik düşebilirler ve bu durum kargaşa yaratabilir. Bu yüzden devlet kurulmuştur.

Anahtar Cümleler

İnsanlar, özgür ve eşit
Toplumsal sözleşme
Cezalandırma öfkeye yenik düşme ve kargaşa oluşumu
Kargaşayı engellemek için devletin kurulması

Not: John Lock kuvvetler ayrılığı fikrinin babasıdır. Amacı ise baskıcı ve keyfi hükümeti ortadan kaldırmaktır.

Birey-Devlet ilişkisi Montesquieu'nun Görüşü

Doğru bilgi sorusu yok. Belki boşluk doldurma.

Anahtar Cümleler

- Devletleri bilimsel olarak incelemiştir
- Hukuk'u 3'e ayırdı = Medeni Hukuk + Siyasal Hukuk + Devletler Hukuku
- Günümüzde kullanılan kuvvetler ayrılığını oluşturmultur

Birey-Devlet ilişkisi Rousseau'nun Görüşü

İnsanlar doğal durumda; özgür, eşit mutlu yani "iyi" idi. Yerleşik hayata geçip, zenginlik hırsı ve özel mülkiyetle birlikte kargaşa ve savaş gibi problemler ortaya çıktı. Bu problemleri çözmek için devlet kuruldu. Bu durum insanın özgürlüğünü kısıtlar ancak doğal duruma dönmek mümkün değildir. Yapılması gereken tek şey doğal duruma uygun yasalar çıkarmaktır.

Anahtar Cümleler

- İnsan doğal durumda iyi idi
- Zenginlik hırsı ve özel mülkiyet problemleri sonucu kargaşa ve savaş
- Savaş ve kargaşa sonrası devlet kuruldu
- Özgürlük kısıtları, geri dönüş mümkün değildir bu yüzden doğal duruma uygun yasa gereklidir

Sayfa 93

Kant'ın Ödev Ahlakı

Bir eylemin ahlaki sayılması için o eylemin ödev duygusu ve iyi niyet ile yapılması gerekir. Çıkara dayalı ve koşullu ise o davranış ahlaki değildir.

Ödev duygusu derken: kendi isteğiyle sorumluluk aldığı, koşulsuz, içten ve vicdani emirdir

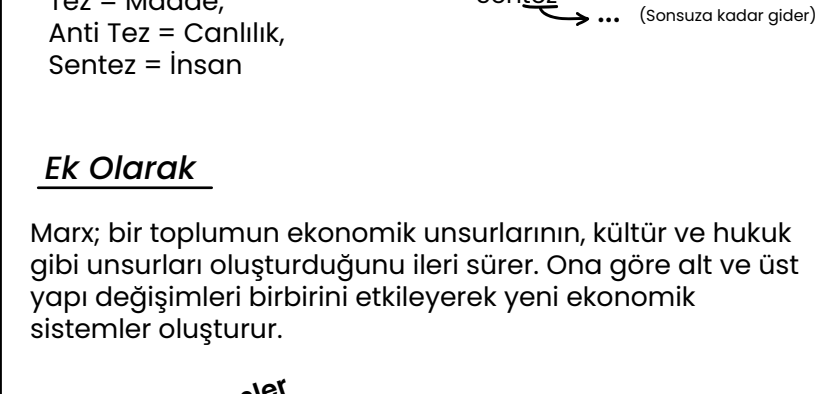
Ödev Ahlakı: Ödev Duygusu + İyi Niyet = Ahlaklı

Çıkara Dayalı + Koşullu + Beklenti içinde = Ahaksız

Sayfa 93

Utilitarizm (Genel Faydacılık)

Kötülük ve iyilik insanın hazzı yaşaması ve acıdan uzaklaşması hesabını iyi yapamamasından kaynaklanır. Herkes hazzına yönelikte toplumda problemler çıkar. İnsanın mutluluğu çevresinin mutluluğuna bağlıdır. O yüzden davranışta bulunurken çoğunluğun faydasına olan eyleme yönelmeliyiz.

Not: Temsilcilerinden birisi "Bentham" dir.

Sayfa 94-95

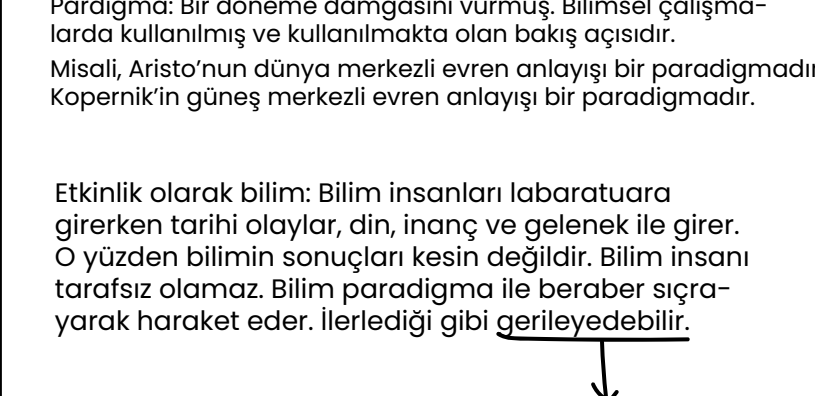
Hegel'in Varlık Anlayışı = Diyalektik İdealizm

Bilmemiz Gereken Kavramlar

Geist, tin; Tanrı

Doğa: Evren

Hegel'e göre evrendeki her şey akıl ile açıklanır ve aklımız ile evreni düşünme düzeyine ulaşabiliriz.

TEZ

Geist (Tanrı)

- Soyut
- Sonsuz
- Mutlak Akıl (Her şeyi bilen, yöneten)

Nasıl varlık olması için beyaza ihtiyaç varsa, tezin olması için de antitez vardır. (Antitezin özelliklerine bakarsanız daha iyi anlarsınız)

ANTİTEZ

Doğa (Evren)

- Somut
- Sonlu
- Akılsız

Tez ve antitez bir araya gelip sentezi oluşturuyor. Özellikleri de ikisinin toplamı gibidir.

SENTEZ

İnsan

- Soyut + Somut
- Sonlu ama ardından sonsuz hayat?
- Akıl var ama mutlak değil

Eğer konunun mantığını anlamak isterseniz, ona göre evren diyalektik olarak oluşmuştur.

Diyalektik: Düşüncenin ve varlığın 3'lü adımları (tez, antitez, sentez) değişip, gelişip ilerleme sürecine diyalektik denir. Bu sürecin başlangıcı tanrı, tin, geist ve benzeri ise "diyalektik idealizm", başlangıcı madde ise "materyalizm" dir.

Geist kendi varlığını insan üzerinden sürekli gerçekleştirir. İnsan siyaset, bilim, felsefe yaparak kendi kendini geliştirir (amaç doğa aracılığıyla tanrıya ulaşmaktır) tanrının varlığını gerçekleştirir.

Hegel'in varlık anlayışı: geistin diyalektik açılımıyla (tez, antitez, sentez) oluşmuştur.

Not: Kitabı göre uzun tuttum ancak konunun anlaşılmasını istedim. Bence kitapta bu kadar açık değildir.

Sayfa 96

Öğrenciler sadece sınav vakti felsefe dersini ilgilendikleri için ve buradan sınavda bilgi sorularını çıkarmaya çalışıyorlar. Öğrencilerin amaçları öğrenmek değil sınavdan yüksek not alıp sınavlarda öste çıkmak olduğundan, bu kısmı atlayalım.

Sayfa 97-106

Atladım!

20. Yüzyıl Felsefesi

Sayfa 107

Kısa Bilgi

20. Yüzyıl Felsefesi = Çağdaş Felsefe

Sayfa 109

Pozitivizm'e göre bilginin kaynağı deney ve gözlemdir. Deney ve gözlemlerle sınırlanmayan önermeler metafizik dahil "anlamsız önerme" olarak nitelendirilip reddederler. Deney ve gözlemlerle sınırlanmış önermelere ise "anlamlı" önerme deniyor. Pozitivizmin diğer adı ise "olguculuk" tur. Temsilcisi ise Auguste Comte'dur.

— "Ruh ölümsüzdür" önermesi anlamsızdır çünkü deney ve gözlemlerle sınırlanamaz

— "Su 100 derecede kaynar" önermesi anlamsızdır çünkü deney ve gözlemlerle sınırlanamaz.

Sayfa 113

Fenomenoloji ve Gerçeklik-Görünüş Sorunu

Fenomenoloji'ye göre gerçek varlık görünen varlığın içindeki özde gizlidir. Bu özü bilerek varlığı bilebiliriz. Yöntemi ise paranteze almaktır. Paranteze almak; varlığın özüne ulaşabilmek için, ona ön yargılı bakmamak için duyu verilerini atma, saf bilinçle bakmaktır.

— Varlığı özü ile tanımak diyebiliriz.

Paranteze Alma Metodu

Varlığın özüne ulaşmak için önceden edinilmiş bilgileri, ön yargıları, özellikleri bir kenara bırakıp incelemeyiz.

klasik sandalye Örneği Sandalyenin özüne ulaşmak için onun renk ve şeklini bir kenara bırakıp, özünü odaklanmalıyız. Oluşturma yaratan şey?

Sayfa 114

Hermeneutik ve Yorum Sorunu

Hermeneutik, yorumlama, yorum bilgisi gibi anlam-lara gelmektir. Tanımı ise: bir metni, sanat eserini, söz, davranış yorumlamaya disiplinidir.

Gadamer'in Hermeneutik ile ilişkisi

Gadamer hermeneutiği yöntem olmaktan çok hakikat arayışı olarak görür. Gadamer'e göre ön yargılar bir türlü ön bilmevi sağlar ve insanın bakış açısının da sınırını gösterir. Gadamer, anlamayı ufkuların kaynaması dediği teori ile açıklar. Kişinin bilgi ufkunu, anlamaya çalıştığı şeyi ufkı ile çatıştır ve ortaya anlama çıkar.

Kısacası (Pek Kısa Olmadı)

Gadamer'in ön yargısı = Ön bilme + bakış açısının sınırı

Gadamer'in ufkuların kaynaması = Bilgi ufkı + Anlamaya çalıştığı şeyin ufkı = Anlama

Burada anlama derken; insanın sözlerinin anlaşılması, bir metnin yorumlanmasını kastederiz.

Sayfa 115

Yeni Ontoloji ve Varlık Sorunu

Bu kısımdan **bilgi sorusu yerine yorum sorusu** gelecektir. O yüzden açık bilgi verip geçeceğiz. **Ezberlemeye kalkmayın!**

Varlık ruh ve maddeden oluşur. Ve 4 katmanda açıklanır. Varlığı açıklarken metafizik ve bilime yer vermiştir.

4 Katman

İnorganik Katman → Fizikle alakalı, cansız varlıklar, madde

Organik Katman → Canlı varlıklar

Ruhsal Katman → İnsanlar ve hayvanlar

Tinsel Katman → İdealar

Sayfa 116

Varoluşçuluk ve Varoluş-Öz Sorunu

Varoluşçuluk (Egzistansiyalizm): İnsan haric bütün varlıklar özü ile var olur (kaderleri önceden bellidir), insan ise bilinciyle ve özgür varlıktır. Kendi özünü kendisi belirler. (Yani kendi değerlerine, kurallarına, seçimlerini kendisi belirleyip uygular ve sorumluluğunu üstlenir.)

3 temsilcisi ise: Kierkegaard, Jaspers, Sartre'dir.

slogan cümleleri

İnsanın kendini var etme sürecidir.
Ben kimin, bu dünyada yaşamamı amaçım nedir?
Birey (öznel) olma çabasıdır.

Nietzsche'nin Üst İnsanı

Nietzsche'nin Üst İnsanı: Dönemin Alman Hristiyan ahlakının insanı köleleştirdiği söylen. Bu ahlaka göre ahlakı, insanına ise sürü insanı denir.

(Üst insan burada geliyor.) Sürü insanı yerine o dönemin değerlerini kabul etmeyip rest çeken kendi değerlerini ve kurallarını kendisinin oluşturup uyguladığı üst insan oluşturulması gerektiğini söyler.

Dönemin değerlerini elinin tersiyle itip, kendi değerlerini oluşturmamız gerekir.

Sayfa 118

Diyalektik Materyalizm

Diyalektik materyalizme göre her şeyin temeli maddedir. Tüm varlıklar maddenin diyalektik açılımı ile oluşmuş ve oluşmaktadır.

2 Temsilcisi

Marx ve Engels'dir.

Diyalektik: Zıtlıkların birliği

Bu kısımda tez, antitez ve sentezin değişimini açıklayacağız.

Burada; Tez = Madde, Anti Tez = Canlılık, Sentez = insan

Ek Olarak

Marx; bir toplumun ekonomik unsurlarının, kültür ve hukuk gibi unsurları oluşturduğunu ileri sürer. Ona göre alt ve üst yapı değişimleri birbirini etkileyerek yeni ekonomik sistemler oluşturur.

Marx'ın bu düşüncesine "Tarihsel Materyalizm" denir.

Sayfa 118-119

Mantıkçı Pozitivizm

Doğru bilgi deney ve gözlem ile elde edilen verilerin dil analizi yapılması ile elde edilir. Bu görüşe göre bilim anlamlı ve doğrulanabilir önermelerle uğraşmalıdır. Bunun dışındaki önermeler metafizik dahil bilimsel önerme değildir.

Mantıkçı pozitivizm = Neopozitivizm = Analitik Felsefe

Mantıkçı pozitivizm ile pozitivism arasındaki fark dil analizidir.

Doğrulanabilirlik: Deney ve gözlemler elde edilen bilimsel önermeler doğru ve kesindir.

Karl Popper, mantıkçı pozitivist olmasına rağmen ürün olarak bilimlerin doğrulanabilirlik ilkesine ve tümevarım ilkesine karşı çıkar. Karl Popper'a göre bilimin ilkesi "yanlışlanabilirlik" tir.

Yanlışlanabilirlik ise tümevarım ile kurulan önermelerin doğruluğu deneyler aracılığıyla test edilir. Ortaya atılan önerme yanlışlanabilirliğe kadar doğrudur.

Ürün olarak bilim: Mantıkçı pozitivistlerdir. Bilim, bilim insanının duyu ve düşüncelerini arındırılmış, deney ve gözlemlerle elde edilmiştir. O yüzden bilimin sonuçları kesindir. Bilim insanı tarafsızdır. Bilim birikerek ilerler.

Paradigma: Bir döneme damgasını vurmuş. Bilimsel çalışmalarında kullanılmış ve kullanılmakta olan bakış açılarıdır.

Örnek: Ariston'un dünya merkezli evren anlayışı bir paradigmadır. Kopernik'in güneş merkezli evren anlayışı bir paradigmadır.

Etkinlik olarak bilim: Bilim insanları laboratuvara girerken tarihi olaylar, din, inanç ve gelenek ile girer. O yüzden bilimin sonuçları kesin değildir. Bilim insanı tarafsız olmaz. Bilim paradigması ile beraber sığır-yarak hareket eder. İlerlediği gibi gerileyebilir.

Örnek: İlk çağda bilim hızla ilerlerken orta çağda duruyor hatta geriliyor. Kopernik ile beraber sıyrarak ilerliyor.

Ürün Olarak Bilim Etkinlik Olarak Bilim

Duyu ve düşüncelerden arındırılmış Tarihî olaylar, din, inanç ve gelenek vardır

Bilimin sonuçları kesindir Bilimin sonuçları kesin değildir

Bilim insanı tarafsızdır Bilim insanı tarafsız değildir

Bilim birikerek ilerler Bilim paradigmaları ile sıyrarak hareket eder

Mantıkçı pozitivistler kullanır Mantıkçı pozitivistlere karşıdır

ÖZETİ BITİRİŞ

Bazı kısımlarda fazladan, bazı kısımlarda ise eksik yazmış olabilir-im. Ancak içinde bulunduğum koşullar çerçevesinde elimden geleni yaptım. Bir sonraki sayfada sınavda çıkabilecek sorular var. Bu sorular çok önemli! İster kendin çözme! Çöz! İster cevabı geç. Eğer soruyu görürsen aklında bir şey oluşuyorsa ve cevaba bakmadan paragrafı kendin yazabiliyorsan ve mutlu sana. Okumaya bile üşenenlerden zaten bir şey beklemiyorum.

Sınav Sorularının Örnekeleri

Bu kısımda soru cevap halinde gideceğim. Soruları boş bir deftere geçirip ardından da yanıtları kendin verebiliyorsan bu büyük bir başarıdır. (En azından ben bu yöntemi tavsiye ederim.)

Felsefenin konusu dindir.	Birey ön plana çıkmıştır.
Toplumsal hayat dünyevidir.	Teoloji, felsefeye egemendir.
İnsan merkezlidir.	Doğa, din ve akıl ile açıklanabilir.
Düşünürler, kiliseye bağlıdır.	Bilim felsefeyi etkilemiştir.
Hukuk kilisenin etkisindedir.	Düşünürler otoriteye bağlı değildir.

Yukarıda verilen cümleleri skolastik düşünce ya da modern düşünce altında yerleştiriniz.

Skolastik Düşünce	Modern Düşünce
Felsefenin konusu dindir.	Toplumsal hayat dünyevidir.
Düşünürler, kiliseye bağlıdır.	İnsan merkezlidir.
Hukuk kilisenin etkisindedir.	Birey ön plana çıkmıştır.
Teoloji, felsefeye egemendir.	Bilim felsefeyi etkilemiştir.
Doğa, din ve akıl ile açıklanabilir.	Düşünürler otoriteye bağlı değildir.

İstenilen ütopyayı tanımlayınız ve 3 örnek veriniz. Distopyayı tanımlayıp 3 örnek veriniz.

İstenilen ütopya; her bakımdan mükemmel, ideal toplum tasarımıdır.	Kötü bir geleceğin insanları beklediğini anlatmak ve uyarmak için yazılan korku itopyalarıdır.
Örnekleri: - Devlet (Platon) - Ütopya (Thomas More) - Yeni Atlantis (Francis Bacon) - Güneş Ülkesi (Campanella)	Cesur Yeni Dünya (A. Huxley) 1984 (G. Orwell) Hayvan Çiftliği (G. Orwell) Biz (Zamyatin)

Aydınlanma nedir? İki önemli olayını yazınız.

Aydınlanma, insanların düşünme ve değerlendirmede din gelenek ve otoriteden bağımsız kendi akli ve görüşleriyle hayatını aydınlatmaya çalışmasıdır. Aydın- lama sonrası Fransız İhtilali ve Sanayi Devrimi yaşan- mıştır.

Descartes, John Locke ve Kant'ın bilginin kaynağına yönelik düşüncelerini yazınız.

Descartes, rasyonalisttir. Bilginin duyu, algı ve deneyim ile değil; doğuştan gelen akıl ile elde edildiğini savunur. A priori bilgiye inanır.

Hiçbir deney ve gözleme dayanmayan, aklî ile doğuştan elde edilen bilgidir.

John Locke, empiristtir. Locke'a göre doğru bilgi a posteriori'dir. Yani duyu, algı ve deneyim ile elde edilir.

Kant, bilginin kaynağı probleminde kritizizme inanır. Ona göre "Algısız kavramlar boş, kavramsız algılar kördür.". Yani bilgiyi akıl, duyu, algı ve deneyim ile elde ederiz. Hem a posteriori hem de a priori bilgiyi kabul eder.

Tavsiye: Öyle bir şey yazın ki hocaya bildiğinizi gösterin. Bu yeterli deyip geçerseniz eksik olabilir. Dikkat!

Jocke'un devlet görüşü nedir?

Jock, insanların doğal durumda özgür ve eşit olduğunu düşünür. İnsanların toplumsal sözleşme (devlet yapay bir kurumdur) ile devleti kurduğunu söyler. Eğer bir kişi düzeni bozup suç işlerse. Suç işlenen kişi, suçluya orantılı şekilde ceza verebilir. Ancak ceza verirken öfkesine yenik düşebilir ve kargaşa oluşabilir. Bu yüzden devlet kurulmuştur.

Ek olarak Locke kuvvetler ayrılığı fikrinin babasıdır. Bu fikirdeki amaç baskıcı ve keyfi yönetimi engellemektir.

Aşağıda yer alan boşlukları doldurunuz.

Kuvvetler ayrılığı fikrinin babası _____
Kuvvetler ayrılığını günümüze uyarlayan kişi _____
Yönetimde öfkeye yenik düşebileceğimizden dolayı devletin kurulduğu fikrini ileri süren kişi _____
Devletleri bilimsel olarak inceleyen kişi _____
Hukuk'u 3'e ayırıp inceleyen kişi _____
Zenginlik hırsı ve özel mülkiyetin problemlere yol açtığını belirten kişi _____
Rousseau'ya göre insanlar doğal durumda _____ idi
Rousseau'ya göre doğal duruma geri dönmek mümkün olmadığından yapmamız gereken şey _____

Kuvvetler ayrılığı fikrinin babası John Locke'dur.
Kuvvetler ayrılığını günümüze uyarlayan kişi Montesquieu'dur.
Yönetimde öfkeye yenik düşebileceğimizden dolayı devletin kurulduğu fikrini ileri süren kişi John Locke'dur.
Devletleri bilimsel olarak inceleyen kişi Montesquieu'dur.
Hukuk'u 3'e ayırıp inceleyen kişi Montesquieu'dur.
Zenginlik hırsı ve özel mülkiyetin problemlere yol açtığını belirten kişi Rousseau'dur.
Rousseau'ya göre insanlar doğal durumda "iyi" idi
Rousseau'ya göre doğal duruma geri dönmek mümkün olmadığından yapmamız gereken şey "doğal duruma uygun yasalar çıkartmaktır".

Rousseau'nun devlet görüşü nedir?

Rousseau'ya göre insanlar doğal durumda özgür, eşit, mutlu yani "iyi" idi. Ancak yerleşik hayatla beraber özel mülkiyet ve zenginlik hırsı savaş ve kargaşaya yol açtı. Bunu engellemek için toplumsal sözleşme ile devlet kuruldu. Devletin kurulması insanın özgürlüğünü kısıtlar ancak doğal duruma dönmek mümkün değildir. Bu yüzden doğal duruma uygun yasalar çıkarta- biliriz.

Kant'ın ödev ahlakını açıklayınız.

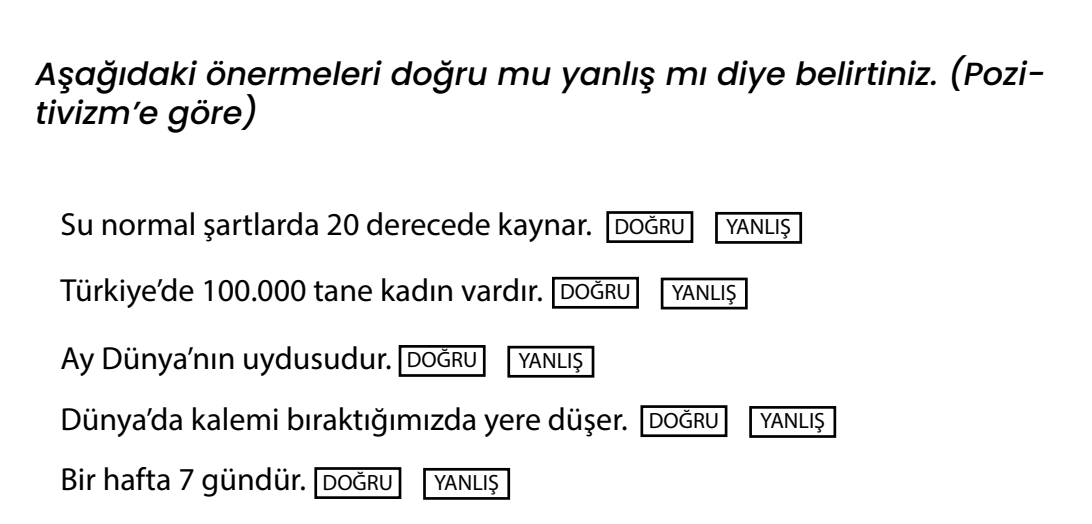
Kant'ın ödev ahlakına göre bir eylemin ahlaki sayılması için ödev duygusu ve iyi niyet ile yapılmalıdır. Eğer çıkara dayalı ve koşullu ise o eylem ahlaki değildir.

Örnek vermek gerekirse; Coşkun hocanın kırmızı ışıkta durmasının sebebi bunu ödev olarak görmesi ise o eylem ahlaklıdır. Ancak kırmızı ışıkta dur- masının sebebi karşıda öğrencilerini görüp, onların karşısında kırmızı ışıkta geçmek istememesi ise o eylem ahlaksızdır.

Utilitarizm'i (Genel Faydacılık) tanımlayıp bir temsilcisini yazınız.

Kötülük ve iyilik insanın hazzı yanaşma ve acıdan uzaklaşma hesabını iyi oluşmaktır. Hegel'in diyalektiğine göre düşünce ve varlık 3'lü adımlarla oluşur. Bunlar tez (geist, tanrı, tin), antitez(doğa, evren), sentezdir(insan). Geist doğayı yaratır, tez ve antitez birleşir sentezi oluşturur. Ardından sentez yani insan iyi bir hayat, siyaset, felsefe vb. yaparak Geist'i gerçekleştirtir.(Geist'e ulaşır.)

Hegel'in diyalektik idealizm'ini açıklayınız.

Not: İsterseniz şekili çizebilirsiniz. Ama paragrafı yazmayı unutmayın.

20. yüzyıl felsefesinin diğer ismini yazınız.

Çağdaş felsefe.

Pozitivizm'i açıklayınız.

Pozitivizm'e göre bilginin kaynağı deney ve gözlemdir. Deney ve gözlemlle sınanmayan önermeleri metafizik dahil "anlamsız önerme" olarak nitelendi- rip reddederler. Deney ve gözlemlle sınan önermelere ise "anamlı önerme deniyor. Pozitivizm'in diğer adı ise "olguculuk" tur. Temsilcisi ise Auguste Comte'tur.

Aşağıdaki önermeleri anlamlı mı anlamsız mı diye belirtiniz. (Pozitivizm'e göre)

Su 70 derecede kaynar.	☐ ANLAMLI	☐ ANLAMSIZ
Ölümden sonra hayat vardır.	☐ ANLAMLI	☐ ANLAMSIZ
İnsan ruhtan oluşur.	☐ ANLAMLI	☐ ANLAMSIZ
Çeşmeden 5 atm basınçlı su akar.	☐ ANLAMLI	☐ ANLAMSIZ
Dünya'nın çapı 100 metredir.	☐ ANLAMLI	☐ ANLAMSIZ
Ruh, bedenden bağımsız olarak vardır.	☐ ANLAMLI	☐ ANLAMSIZ
Zihin maddeden bağımsızdır.	☐ ANLAMLI	☐ ANLAMSIZ

Su 70 derecede kaynar.	☐ ANLAMLI
Ölümden sonra hayat vardır.	☐ ANLAMSIZ
İnsan ruhtan oluşur.	☐ ANLAMSIZ
Çeşmeden 5 atm basınçlı su akar.	☐ ANLAMLI
Dünya'nın çapı 100 metredir.	☐ ANLAMLI
Ruh, bedenden bağımsız olarak vardır.	☐ ANLAMSIZ
Zihin maddeden bağımsızdır.	☐ ANLAMSIZ

Aşağıdaki önermeleri doğru mu yanlış mı diye belirtiniz. (Pozitivizm'e göre)

Su normal şartlarda 20 derecede kaynar.	☐ DOĞRU	☐ YANLIŞ
Türkiye'de 100.000 tane kadın vardır.	☐ DOĞRU	☐ YANLIŞ
Ay Dünya'nın uydusudur.	☐ DOĞRU	☐ YANLIŞ
Dünya'da kalemi bıraktığımızda yere düşer.	☐ DOĞRU	☐ YANLIŞ
Bir hafta 7 gündür.	☐ DOĞRU	☐ YANLIŞ

Su normal şartlarda 20 derecede kaynar.	☐ YANLIŞ
Türkiye'de 100.000 tane kadın vardır.	☐ YANLIŞ
Ay Dünya'nın uydusudur.	☐ DOĞRU
Dünya'da kalemi bıraktığımızda yere düşer.	☐ DOĞRU
Bir hafta 7 gündür.	☐ DOĞRU

Fenomenoloji'yi açıklayınız.

Fenomenoloji'ye göre gerçek varlık görünen varlığın içindeki özde gizlidir. Bu özü bilirse varlığı bilebiliriz. Yöntemi ise par- anteze almaktır. Paranteze almak; varlığın özüne ulaşabilmek için, ona ön yargılı bakmamak için duyu verilerini atma, saf bilinçle bakmaktır.

Paranteze alma metodunu açıklayınız.

Varlığın özüne ulaşmak için önceden edinilmiş bilgileri, ön yargıları, özellikleri bir kenara bırakıp incelemeyiz. Örneğin: Sandalyenin özüne ulaşmak için onun renk ve şeklini bir kenara bırakıp, özüne odaklanmalıyız. Ya da İstanbul'un fetihne tarafsız bir şekilde bak- malıyız.

Hermeneutik'i tanımlayınız.

Bir metni, sanat eserini, sözü, davranışı yorumlama disipliniidir.

Gadamer'in ön yargılarını ve ufukların kaynaşması teoremini Gadamer'iniz.

Gadamer'e göre ön yargılar bir tür ön bilmeyi sağlar ve insanın bakış açısının varileceği sınırı gösterir. Ufukların kaynaşması teoremi ise kişinin bilgi ufku ile anlamaya çalıştığı şeyin ufkunun çatışmasıdır. Dil ve anlam ilişkisi üzerinden "anlama" ortaya çıkar.

Örnek vermek gerekirse: Platon'u okurken Platonun ve bizim ufuklarımız çatışır. Bu sayede bilgilerimiz zenginleşir, derinleşir. Buna bağlı olarak ön yargımız ve kararlılığımız derinleşir.

Not: Yeni Ontoloji üzerinden bilgi sorusu yok. Yorum sorusu ola- bilir.

Varoluşçuluğu açıklayınız ve temsilcilerine 2 kişi örnek veriniz.

Varoluşçuluk (Egzistansiyalizm): İnsan hariç bütün varlıklar özü ile var olıur (kaderleri önceden bellidir.). İnsan ise bilinçli ve özgür varlıktır. Kendi özünü kendisi belirler. (Yani kendi değler- ine, kurallarına, seçimlerini kendisi belirleyip uygular ve sorum- luluğunu üstlenir.)

3 temsilcisi ise: Kierkegaard, Jaspers, Sartre'dir.

Nietzsche'nin üst insanını açıklayınız.

Dönem'in Alman Hristiyan ahlakının insanı köleleştirdiğini söyler. Bu ahlaka "köle ahlakı", insanına ise "sürü insanı" denir. Üst insan ise Bu ahlaki değerlere uymayıp kendi değerlerini oluşturup uygulayan kişidir.

Diyalektik Materyalizm'i açıklayıp iki temsilcisini yazınız.

Diyalektik Materyalizm'e göre her şey maddedir ve mad- denin diyalektik açılımıyla meydana gelmiştir ve gelmekte- dir. Varlığın tez(madde), antitez(canılık) ve sentez(insan) olarak diyalektik bir şekilde oluştuğunu ve oluşmakta old- uğunu söyler. İki temsilcisi ise Marx ve Engels'dir.

Mantıkçı Pozitivizm'i açıklayını, diğer isimlerinin yazınız.

Mantıkçı Pozitivizm'e göre doğru bilgi deney ve gözlem ile elde edilen verilerin dil analizi yapılması ile elde edilir. Bu görüşe göre bilim anlamlı ve doğrulanabilir önermelerle uğraşmalıdır. Bunun dışındaki önermeler metafizik dahil bilimsel önerme değildir. Diğer isimleri ise "Neopozitivizm ve Analitik Felsefe"dir.

Mantıkçı Pozitivizm ve Pozitivizm arasındaki farkı yazınız.

Mantıkçı pozitivizm ile pozitivizm arasındaki fark dil analizidir.

Doğrulanabilirlik nedir?

Deney ve gözlemlle elde edilen bilimsel önermeleri doğru ve kesin kabul eden görüştür.

Karl Popper'in bilgi ile ilgili görüşlerini yazınız.

Karl Popper, mantıkçı pozitivist olmasına rağmen ürün olarak bilimcilerin doğrulanabilirlik ilkesine ve tümevarım ilkesine karşı çıkar. Karl Popper'a göre bilimin ilkesi "yanlışlanabilirliktir".

Yanlışlanabilirlik nedir?

Yanlışlanabilirliğe göre tümevarım ile kurulan önermelerin doğru- luğu deneysel olarak ispatlamak zordur. Bu yüzden bir bilimsel önermeyi yanlışlanasıya kadar doğru kabul etmektir.

Ürün olarak bilim nedir? Açıklayınız.

Ürün olarak bilimciler, mantıkçı pozitivistlerdir. Bilim, bilim insanının duyu ve düşüncelerini arındırılmış, deney ve gözlemlle elde edilmiştir. O yüzden bilimin sonuçları kesindir. Bilim insanı tarafsızdır. Bilim birikerek ilerler.

Etkinlik olarak bilim nedir? Açıklayınız.

Etkinlik olarak bilime göre bilim insanları labaratuara girerken tarihi olaylar, din, inanç ve gelenek ile girer. O yüzden bilimin sonuçları kesin değildir. Bilim insanı tarafsız olamaz. Bilim para- digma ile beraber sıçrayarak hareket eder. İlerlediği gibi ger- ileyebilir.

Etkinlik olarak bilim ile ürün olarak bilimi karşılaştırınız.

Ürün Olarak Bilim	Etkinlik Olarak Bilim
Duyu ve düşüncelerden arındırılmış	Tarihi olaylar, din, inanç ve gelenek vardır
Bilimin sonuçları kesindir	Bilimin sonuçları kesin değildir
Bilim insanı tarafsızdır	Bilim insanı tarafsız değildir
Bilim birikerek ilerler	Bilim paradigmalar ile sıçrayarak hareket eder
	Genleme + İlerleme
Mantıkçı pozitivistler kullanır	Mantıkçı pozitivistlere karşıdır